Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Informatieplan EZK 2024-2028

Datum 17 november 2023
Status Definitief

Inhoud

Inleiding 3

1. Vijf thema's 5

1.1 'I in het hart' 5
1.2 Data en algoritmen 5
Verantwoorde inzet algoritmen 6
Beleidsanalistenteam (BAT) 6
Datakoers energiesystemen 7
Data-uitwisseling bij de energietransitie 7
Data over diepe ondergrond, CO_2- en energieopslag 8
Digitale infrastructuur 8
1.3 Transparantie en inzicht 9
Openbaarmaking 9
Transparantie in Informatie (TiI) 9
Speerpunten 10
Inzicht in IV 10
Speerpunten 10
Managementinformatie 10
1.4 Digitale weerbaarheid en privacy 12
Inzicht in risico's 12
Werken aan veiligheid 12
Weerbare en bewuste medewerkers 13
Digital Trust Center 13
1.5 IV in het ambtelijk vakmanschap 14

2. Gemeenschappelijke IV van EZK en LNV 15

2.1 Volgende stappen 15
2.2 Mensen 16
2.3 Technologie 16
2.4 Duurzaamheid 17
2.5 Besturing van informatievoorziening 17

3. Publieke dienstverleners en toezichtorganisaties 18

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) 18
Rijksdienst voor Digitale Infrastructuur (RDI) 18
Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) 19
Dienst ICT-Uitvoering (DICTU) 19
Autoriteit Consument en Markt (ACM) 19
Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) 19
Centraal Planbureau (CPB) 20
Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) 20
Kamer van Koophandel (KVK) 20
Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) 21
Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) 21
Nationaal Coördinator Groningen (NCG) 21

4. Financiën 22

Bijlage: Samenhang Informatieplan met BZK-beleid voor rijksoverheid 23

Inleiding

Dit tweede Informatieplan van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), nu voor de periode 2024-2028, bouwt voort op het fundament dat in het plan van vorig jaar [1]is gelegd. Informatievoorziening (IV) en ICT spelen een belangrijke, zo niet cruciale rol bij onze dienstverlening gericht op een duurzaam én ondernemend Nederland en het bereiken van onze vele maatschappelijke opgaven. IV verdient permanente en goed gecoördineerde aandacht op alle niveaus en het blijft belangrijk dat we 'I in het hart' krijgen, dus dat digitalisering een vanzelfsprekend onderdeel wordt van beleid, uitvoering en toezicht.

In dit plan komt voor het eerst generatieve kunstmatige intelligentie (AI) aan de orde (paragraaf 4.3). Ook is er veel aandacht voor de stappen die zijn gezet in het gebruik en de analysemogelijkheden van data (paragraaf 2.1) en in het verbeteren van de 'klantcontacten' bij de publieke dienstverleners die in hoofdstuk 3 worden behandeld. De verschillende DG's en diensten werken samen met de directie Informatievoorziening aan de digitale verandering. Dit betekent onder andere dat gewerkt wordt aan het ontwikkelen, coördineren en realiseren van informatievoorziening en het beschikbaar stellen van moderne ICT-voorzieningen.

EZK werkt op IV-gebied nauw samen met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, omdat we met dat ministerie op het gebied van ICT voor een groot deel een gezamenlijke bedrijfsvoering en ICT-infrastructuur hebben. Samenwerking tussen alle experts en managers die met IV bezig zijn, levert snel toepasbare kennis op en voorkomt dubbel werk. Ook het toenemende kostenbewustzijn stimuleert de samenwerking.

Binnen het concern zijn de verschillen op IV-gebied aanzienlijk tussen grotere diensten zoals de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO), en kleinere diensten zoals Staatstoezicht op de Mijnen (SODM). De IV-ontwikkelingen zijn zo complex en omvangrijk dat het voor kleinere diensten soms lastig is alles bij te houden en zelf in huis te hebben. Hier wordt komende jaren meer aandacht gegeven door meer expliciet aandacht te vragen voor consequenties van voorgenomen beleid en regelgeving voor de uitvoering. Een dialoog tussen beleid en uitvoering is hierbij van belang. De invoering en toepassing van het Beleidskompas[2] gaat hierbij helpen. Het ministerie is ervan overtuigd dat door de inzet van digitale technologieën we beter en sneller in staat zijn de beoogde maatschappelijke transities – een klimaatneutrale economie en een duurzaam verdienvermogen – te bereiken.

In het vorige Informatieplan hebben we vijf thema's benoemd die hieraan zullen bijdragen:

- I in het hart
- Data en algoritmen
- Transparantie en inzicht
- Digitale weerbaarheid
- IV in het ambtelijk vakmanschap.

Voor ieder thema worden binnen de organisatie verschillende werkzaamheden uitgevoerd. De grootste concrete ontwikkelingen op I-gebied hierbij zijn:

- Aanstelling van informatiemanagers bij diverse DG's.

[1] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/14/bijlage-informatieplan-ezk-2023-2027
[2] https://www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/beleidskompas

- De inzet van instrumenten en best practices waarmee het streven naar een fit en robuust IV-landschap wordt onderschreven en waarmee hier ook daadwerkelijk op gestuurd kan worden
- Bevorderen van datagedreven werken
- Versterken van de beveiliging door onze feitelijke veiligheid structureel te toetsen door middel van red teaming-oefeningen en het realiseren van een veiligheidscultuur binnen EZK.

De vijf genoemde thema's worden in het eerste hoofdstuk behandeld. Daarna beschrijven we in dit plan hoe we mensen en technologie inzetten om IV binnen EZK verder te versterken en staan we stil bij de financiële aspecten. De plannen en ambities van dit Informatieplan zijn gebaseerd op het beeld van de financiële mogelijkheden van EZK zoals die golden in de zomer van 2023. Wellicht is een heroverweging nodig als dat beeld van de rijksfinanciën wijzigt door het nog te sluiten regeerakkoord. Ook de krapte op de arbeidsmarkt voor IT-specialisten maakt een voorbehoud voor realisatie van plannen en ambities onvermijdelijk. Desondanks is EZK actief bezig met het werven van talentvolle specialisten om de geformuleerde ambities te kunnen realiseren. Dit Informatieplan focust op de belangrijkste IV-ontwikkelingen binnen het EZK-concern en gaat niet in op 'kleinere' onderwerpen en praktische uitwerkingen.

1. Vijf thema's

1.1 'I in het hart'

'I in het hart' is de leidende gedachte van het werk op het gebied van informatievoorziening. Dit betekent dat beleid, uitvoering en toezicht samen de kansen pakken die digitalisering biedt. We willen toe naar wederzijde versterking: de specialisten van de IV-organisatie-onderdelen verdiepen zich in de behoeften van de beleidsdirecties en stellen die centraal in hun strategie en uitvoering. Omgekeerd gaan de beleidsdirecties en uitvoerende organisaties zich meer verdiepen in de vraag: wat is IV-technisch mogelijk en onmogelijk en hoe zorgen we ervoor dat we vroegtijdig met elkaar aan tafel zitten om hierover in gesprek te zijn?
De speerpunten van dit thema zijn:

- Informatiemanagers aanstellen bij ieder DG;
- De relatie tussen informatiemanagers en andere I-medewerkers bij de DG's versterken door de verschillende taken vooraf goed te beschrijven, deze naast elkaar te leggen en het gesprek hierover te stimuleren;
- Op termijn een aparte CIO-functionaris voor beleidsdirecties benoemen.

EZK gaat, om 'I in het hart' te versterken, voor ieder DG een informatiemanager werven. Deze medewerkers gaan zorgen voor een hechte verbinding tussen de IV-kennis en -functies enerzijds en de beleidsdirecties en hun opgaven anderzijds. De informatiemanagers ondersteunen en adviseren binnen het DG bij het formuleren en invoeren van beleid vanuit een digitale specialisatie. Ze gaan een spilfunctie vervullen doordat zij binnen beleidsdirecties in een vroegtijdig stadium aandacht geven aan de kansen en risico's van IV bij het vormgeven van beleid en uitvoering. Zij werken hierbij nauw samen met de adviseurs Informatiehuishouding en Openbaarmaking en andere I-functionarissen.
Een volgende stap is om op termijn bijvoorbeeld ook een CIO-rol voor beleid te benoemen. Daarmee kan de positie van beleidsdirecties in samenhang op het I-domein worden versterkt.

De digitale transformatie vergt leiderschap op digitaal gebied van de lijnmanagers. De concernbrede CIO vervult daarbij als digitale leider een gidsfunctie, eventueel op termijn met een CIO voor beleid.

Ook is het opstellen van het jaarlijkse Informatieplan, waarvan dit de tweede editie is, een waardevol instrument om 'I in het hart' te krijgen. In de voorbereiding van dit plan worden immers in alle directies en organisatie-eenheden vragen gesteld als: Waar staan we met onze informatievoorziening? Wat hebben we naar de toekomst toe nodig? Wat kunnen we op korte en langere termijn tot stand brengen? Deze vragen komen aan veel vergadertafels aan de orde. Door dit jaarlijks te herhalen gerelateerd aan onze maatschappelijke opgaven, vindt het gesprek hierover op meer reguliere basis plaats, wordt in co-creatie betekenis gegeven aan wat verstaan wordt onder I en komt I steeds meer 'in het hart' van ieders werk.

1.2 Data en algoritmen

Data zijn cruciaal bij de vertaling van de maatschappelijke opgaven in beleid. We verzamelen data om inzicht te krijgen in de huidige situatie en om een beeld te vormen hoe we daarin kunnen sturen. We gebruiken data ook steeds meer bij de uitvoering van beleid, bij het toezicht en bij het bepalen van de effectiviteit van beleid. De inzet van data en algoritmen leidt tot effectiever en sneller handelen,

maar brengt ook risico's met zich mee die een grote maatschappelijke impact kunnen hebben.

Speerpunten op het gebied van data en algoritmen zijn:

- Een datastelsel inrichten voor EZK, aansluitend op het rijksniveau
- Het ontwikkelen van datakoersen voor DG's. Deze ontwikkeling vindt gefaseerd plaats in afstemming met de betreffende DG's.
- Het ontplooien van het Data- en Kennisteam van de directie Strategie Energiesysteem en het opbouwen van het Data Safe House bij de directie Realisatie Energietransitie
- Verbeteren van de processen in de diepe ondergrond met behulp van data
- Het opbouwen van een informatieveilige omgeving voor de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur
- Het experimenteren met het rijksbrede Implementatiekader Algoritmen Het realiseren van het algoritmeregister.

De behoefte aan data groeit nog steeds. Steeds meer delen van het concern willen datagedreven gaan werken. Dat vraagt om regie op het gebruik en beheer ervan, onder andere door het invoeren van datastelsels, het formuleren van datastrategieën, het monitoren en op orde brengen van de datakwaliteit en het definiëren van juridische kaders.

Binnen het CIO-Office wordt gewerkt aan het inrichten van een datastelsel voor EZK met de daarbij behorende rollen en verantwoordelijkheden, waaronder het aanstellen van een Chief Data Officer (CDO). Hierbij wordt aangesloten bij de ontwikkelingen op rijksniveau. Het stimuleren van de transitie naar datagedreven werken voor EZK en LNV wordt één van de belangrijke taken die bij dit in te richten stelsel hoort.

Verantwoorde inzet algoritmen

Op basis van de Werkagenda Waardegedreven Digitaliseren[3] en de I-strategie Rijk [4] wordt gewerkt aan het verder registreren van algoritmen.
In 2023 heeft EZK een onderzoek laten uitvoeren en plannen gemaakt om een register te vullen met informatie over algoritmen die als hoog-risico worden beschouwd. Deze taak zal worden uitgevoerd door de verschillende dienstonderdelen binnen het ministerie. Conform de Werkagenda Waardegedreven Digitaliseren plant EZK dat in 2025 alle hoog-risico-algoritmen in het register zijn opgenomen. Een uitdaging hierbij is wel het vinden van geschikte mensen op de krappe arbeidsmarkt en de beperkingen in het budget.

EZK werkt mee aan het rijksbrede Implementatiekader Algoritme (IKA) en is van plan proefprojecten met het IKA uit te voeren. Tegelijk worden de ontwikkelingen van de Europese AI-verordening gevolgd en waar mogelijk al meegenomen.

Beleidsanalistenteam (BAT)

Het DG Bedrijfsleven en Innovatie (B&I) werkt aan het meer bewijsgefundeerd (*evidence based*) maken van het beleid gericht op ondernemingen en innovatie. Daartoe beschikt het DG over een eigen Beleidsanalistenteam (BAT), dat ook op andere plaatsen binnen het ministerie diensten verleent.

[3] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/04/bijlage-1-werkagenda-waardengedreven-digitaliseren
[4] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2021/09/06/i-strategie-rijk-2021-2025

Het BAT is een programma waarin alle relevante directies van B&I, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), de Kamer van Koophandel (KVK) en het CBS hun capaciteit en expertise hebben gebundeld. Het BAT draagt in belangrijke mate bij aan de ontwikkeling, onderbouwing en het in beeld brengen van de veranderingen en reële effecten van beleid. Dit gebeurt op basis van onderzoek, beleidsevaluatie en gerichte beleids- en data-analyse.

Het BAT heeft een eigen 'laboratorium', het BAT-lab: een plek waarin analyses worden uitgevoerd in de beveiligde omgeving van het CBS. Daarbij worden statistieken van het CBS gecombineerd met informatie uit externe bronnen zoals de uitvoeringsdata van RVO en gegevens van strategische kennispartners zoals TNO en TenderNed. Dergelijke geïmporteerde data worden door het CBS gepseudonimiseerd, dat wil zeggen dat persoonsgegevens worden omgezet in een dataset die het zonder aanvullende gegevens onmogelijk maakt data te herleiden tot een persoon. Resultaten worden gecontroleerd en moeten voldoen aan bepaalde eisen om risico's op onthulling van individuele adressen, bedrijven en personen te voorkomen. Daardoor zijn alle waarborgen aanwezig rondom het gebruik en het delen van die data.

Datakoers energiesystemen

De directie Strategie Energiesysteem (SE) is verantwoordelijk voor de strategie inzake de energietransitie op de lange termijn. De directie heeft een heldere visie voor het energiesysteem van 2050 en beheert de bijbehorende middelen om dit te realiseren. Ze houdt ontwikkelingen op koers door continu te monitoren en te evalueren. Als verantwoordelijke voor het Nationaal Plan Energiesysteem initieert de directie relevante onderzoeken en verkenningen, en legt daarbij een focus op datagedreven kennisontwikkeling. Het afgelopen jaar markeerde een mijlpaal met de introductie van een 'datakoers', een leidraad voor datagedreven klimaatbeleid.

Een van de adviezen was het opzetten van een Data- en Kennisteam, dat in januari 2023 is begonnen. Het doel van dit team is om in de belangrijkste informatiebehoeften van de energiedirecties te gaan voorzien. Concreet gaat dit om:

- het opzetten van een kennisfunctie voor het hele DG Klimaat en Energie;
- verbinding leggen binnen het energiebeleid tussen dossierhouders met datavragen en data-experts binnen en buiten het ministerie;
- adviseren over hoe data beter benut kunnen worden in het maken van beleid en begeleiding te bieden bij het opzetten van data-proefprojecten;
- het monitoren en evalueren van het Nationaal Plan Energiesysteem, onder meer om scenario's te kunnen schetsen en de transitie te kunnen bijsturen;
- het gesprek te voeren met partijen in het energiedomein over het gebruik van data en na te denken over hoe datagebruik het energiedomein kan ondersteunen. Het is de ambitie om in 2024 een strategie voor data en digitalisering in het energiedomein op te stellen.

Data-uitwisseling bij de energietransitie

De directie Realisatie Energietransitie (RE) zorgt voor de tijdige realisatie van passende infrastructuur (opwek, opslag en transport) voor energie(dragers) en grondstoffen zoals waterstof, elektriciteit, circulaire grondstoffen, kooldioxide en warmte.

Voor de verduurzaming van het energiesysteem zijn kapitale investeringen nodig, die omgeven zijn met veel onzekerheden en die zeer concurrentiegevoelig zijn. Tegelijkertijd hebben partijen zoals netbeheerders en industrie wel inzicht nodig in

investeringsplannen van anderen. Er is dan ook behoefte aan een mogelijkheid om informatie over geplande investeringen uit te wisselen zonder dat dit de concurrentiepositie van bedrijven schaadt.

Om hierin te voorzien, werkt EZK aan een landelijk *Data Safe House*. De industrie kan daarin haar plannen onderbrengen, ook al zijn deze nog in een vroege ontwikkelfase. Met de informatie uit die plannen kunnen andere partijen inschattingen maken over toekomstig energie- en grondstoffenverbruik.

Om de balans te vinden tussen informatieverstrekking en het beschermen van vertrouwelijkheid, mogen bepaalde partijen slechts in beperkte mate informatie halen uit het Data Safe House. Zo krijgt bijvoorbeeld een elektriciteitsnetbeheerder alleen detailinformatie over een elektriciteitsvraag maar niet over de warmtepotentie van een investering. Een digitaal platform zal deze data-uitwisseling mogelijk maken.

Ook is er behoefte aan meer data-uitwisseling als het gaat om de elektrificatie van de samenleving en de soepele samenwerking tussen het Rijk, provincies, gemeenten, energiegebruikers, energieleveranciers en netbeheerders. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het actuele energiegebruik, maar ook om onder meer de vraag-aanbod-balans op lange termijn. Belangrijk hiervoor zijn het definiëren van datastandaarden en een informatiearchitectuur van dit ecosysteem, zodat gegevensuitwisseling efficiënt kan plaatsvinden. Dit is een grote opgave die aan het begin van haar ontwikkeling staat.

Data over diepe ondergrond, CO_2- en energieopslag

Het DG Groningen en Ondergrond draagt zorg voor de uitvoering van het beleid rond de gaswinning uit het Groningenveld, de kleine velden in de rest van Nederland en op de Noordzee, de zoutwinning, de gasopslag en het duurzaam gebruik van de ondergrond voor alle activiteiten die nodig zijn voor de energievoorziening en -transitie in Nederland.

Het DG wil meer data beschikbaar krijgen over bijvoorbeeld de diepe ondergrond, CO_2-opslag en energieopslag. De directies van dit DG werken op dit vlak goed samen met technisch zeer capabele organisaties, maar er is behoefte aan frequenter en preciezer inzicht in de feitelijke situatie door middel van bijvoorbeeld een dashboard.

Ook wordt gewerkt aan intensievere data-uitwisseling met Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Nationaal Coördinator Groningen en het Instituut Mijnbouwschade Groningen. Al die organisaties gaan steeds meer datagedreven opereren.

Het SodM heeft in 2023 geïnvesteerd in een data-analyseplatform waarmee experts vergaande analyses uit kunnen voeren, zowel met data van buitenaf als met interne data. Hiermee is een volgende stap gezet naar meer datagedreven werken. De jaarlijkse inspectiecyclus kan hierdoor niet enkel op basis van expertise en ervaring worden samengesteld, maar in toenemende mate op basis van beschikbare data; denk hierbij aan een risicoprofiel, historische inspecties, inspectieresultaten van gelijksoortige installaties en locaties en/of ondernemingen.

Digitale infrastructuur

De Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI, voorheen Agentschap Telecom) zorgt voor de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en veiligheid van de digitale infrastructuur. Maar ook voor leveringszekerheid en eerlijke commerciële marktomstandigheden. RDI zorgt er samen met partners voor dat IT, communicatienetwerken en -apparaten beschikbaar, betrouwbaar en veilig zijn.

RDI wil nog meer datagedreven gaan werken. Zo groeit de informatiebehoefte in de breedte en is er steeds meer behoefte aan gedetailleerde en altijd bijgewerkte gegevens van de installaties (radiotorens, zendmasten, meetapparatuur op vissersboten, benzinestations en dergelijke), vergunningen, inspecties en graafwerkzaamheden. Daarnaast moet RDI, als toezichthouder en uitvoeringsorganisatie, steeds meer verantwoording afleggen over genomen besluiten, welke afwegingen daarvoor gemaakt zijn en welke alternatieven daarin zijn meegenomen. Data zijn daarvoor onmisbaar. Om met gerubriceerde data te kunnen werken, werkt RDI aan een informatieveilige omgeving, waarvoor al grote stappen zijn gezet.

1.3 Transparantie en inzicht

Het vergroten van de transparantie in het overheidswerk heeft volop aandacht vanuit politiek, samenleving, wetenschap en de eigen organisatie. We onderscheiden hierin twee onderdelen:

I. **Openbaarmaking** richting de politiek en samenleving in het kader van transparantie, verantwoording en de publieke taak
II. **Inzicht in IV (informatievoorziening)** ten behoeve van interne sturing van processen en resultaten (bedrijfsvoering)

Openbaarmaking

Transparantie in Informatie (TiI)

De programma-afdeling Transparantie in Informatie (TiI), die is ondergebracht bij de directie Informatievoorziening, coördineert de verandering naar een open EZK, zowel voor het kerndepartement als voor de diensten. Het programma ontwikkelt de strategie voor de verbetering van de informatiehuishouding, werkt aan de implementatie van de Wet open overheid (Woo[5]), het optimaliseren van de afhandelingstermijnen van Woo-verzoeken[6], een aanpak op proactieve openbaarmaking en aanscherping van de lijn voor beslisnota's. De uitvoering gebeurt zoveel mogelijk integraal en in samenwerking met diensten en staf- en beleidsdirecties bij het kerndepartement.

Het ministerie van EZK onderkent dat het te lang duurt voordat er een gebruiksvriendelijke oplossing is voor het geautomatiseerd en veilig opslaan en doorzoeken van informatie. Deze vertraging is niet enkel te wijten aan de druk van het urgente beleidswerk, maar ook aan de complexiteit van de bestaande systemen en de uitdagingen van historische ICT-infrastructuren die niet optimaal zijn ingericht voor deze taak. Overal in de organisatie is er een continue afweging tussen het urgente beleidswerk en het vinden van de noodzakelijke tijd voor het beantwoorden van alle Woo-verzoeken. Het duurzaam, toegankelijk en volledig opslaan van informatie in het kader van openbaarheid en transparantie blijft een essentiële uitdaging. Dit omvat niet alleen het voldoen aan wet- en regelgeving, maar ook het ondersteunen van de organisatie in een efficiënte en effectieve uitvoering. Er is een belangrijke verandering vereist, zowel qua bewustzijn bij medewerkers als in de aanpassing van standaardprocessen en ICT-infrastructuur. Optimalisatie van processen, procedures, systemen, cultuur en houding en gedrag zijn daarom cruciale aandachtspunten voor de komende jaren.

[5] https://wetten.overheid.nl/BWBR0045754/2022-08-01
[6] https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken-en-klimaat/contact/woo-verzoek-indienen

Speerpunten

Speerpunten als het gaat om openbaarheid en informatiehuishouding zijn:

a. Impuls Informatiehuishouding en tooling. Er wordt gewerkt aan archiveren van informatie uit moderne communicatiemiddelen zoals Whatsapp en Signal, aan emailarchivering en aan de Woo-index. In 2024 gaat gewerkt worden aan verbeterplannen op het gebied van Informatiehuishouding bij elk DG op het kerndepartement. Medewerkers worden ondersteund om te werken volgens bijbehorende kaders en richtlijnen. Ook wordt een boost aan de inzet van software en programma's om het werken met informatie te automatiseren en versnellen.
b. Masterplan Woo. Vanaf 2024 zetten we in op een integraal plan, dat op basis van een duidelijke stip op de horizon werkt aan een set van samenhangende maatregelen om de versnelling van de afhandeling van Woo-verzoeken te realiseren.
c. Openbaarmaking. We werken met directies aan proactieve openbaarmaking via het traject Basis op Orde en ontwikkelen een departementale richtlijn voor het proactief openbaar maken van informatie en zetten belangrijke stappen rondom verplichte openbaarheid op basis van de Woo.

Dit proces wordt bij het kerndepartement structureel ondersteund met extra mensen en middelen. Er is een Woo-Dashboard ontwikkeld waarin de status van Woo-verzoeken wordt bijgehouden.
Op deze thema's wordt intensief samengewerkt met alle dienstonderdelen en zelfstandige bestuursorganen (ZBO's). Zo onderzoekt bijvoorbeeld Autoriteit Consument en Markt (ACM) hoe zij de communicatie met haar klanten kan verbeteren. De ACM wil transparant zijn en verantwoording afleggen over hoe zij haar werk doet. Zij heeft een programma opgezet ter verbetering van de informatiehuishouding. Met digitale kanalen wil zij de interactie met consumenten en instellingen verbeteren, onder meer door het opzetten van een klantportaal. RVO werkt aan een centraal transparant en eenduidig klantkanaal waarin de klant in één oogopslag alle afgenomen diensten en regelingen kan zien inclusief financiële informatie.

Inzicht in IV

Speerpunten

- Het door ontwikkelen van het concerndashboard met bedrijfsvoeringsinformatie voor managers en andere doelgroepen
- De strategie implementeren om te voorzien in de IV-informatiebehoefte op concernniveau
- Informatiemanagement verbeteren bij afzonderlijke (hieronder genoemde) diensten.

In aansluiting op de wens van de Tweede Kamer en in het kader van de I-strategie Rijk gaat EZK een strategie implementeren om te voorzien in de informatiebehoefte op concernniveau. Het gaat hierbij om de kosten en de baten van IV-activiteiten en -initiatieven, de belangrijkste keuzes en dilemma's, enzovoort. De dialoog over IV-risico's wordt in de reguliere, door de directie Financieel-Economische Zaken geleide, risicomanagementcyclus geïntegreerd.

Managementinformatie

Inzicht in beschikbare informatie is ook nodig om de processen *binnen* het ministerie efficiënt te laten verlopen en om de maatschappelijke relaties van EZK goed te

kunnen informeren. Zo willen managers van EZK vanuit een praktisch oogpunt tijdiger inzicht in de financiën van hun teams. Ook vragen zij om de mogelijkheid zelf analyses uit te voeren over hun bedrijfsdata, in aanvulling op de huidige vaste managementrapportages. Het concerndashboard wordt de komende tijd verder doorontwikkeld om de gewenste informatie aan de juiste personen te geven. Activiteiten in afzonderlijke diensten.

Ook binnen afzonderlijke diensten van EZK zijn er acties die gericht zijn het verbeteren van de informatiepositie.

De directie Mededinging en Consumenten (MC) is verantwoordelijk voor wetgeving om goed functionerende markten mogelijk te maken. Deze directie werkt eraan betere managementinformatie te krijgen over de aanbestedingen zoals die in TenderNed worden uitgevoerd. Ook wil zij beter inzicht in wat bij consumenten en bij externe partners leeft.

Een behoefte aan betere managementinformatie is er ook bij het Nationaal Groeifonds, dat tot doel heeft om het duurzaam verdienvermogen van Nederland te vergroten. De meeste projecten van dit fonds uit de eerste en tweede ronde zijn inmiddels in uitvoering. De grote uitdaging is het vergelijken, toetsen en beoordelen van zeer diverse projecten op de potentie om bij te dragen aan het groei- en verdienvermogen van Nederland op de lange termijn.

Mede hierom is het Groeifonds op zoek naar kritieke prestatie-indicatoren (KPI’s), die kunnen helpen bij het meten van de effectieve bijdrage aan het duurzaam verdienvermogen en het vervullen van de maatschappelijke opgave. Op de langere termijn zijn meer en actuelere data nodig om de effectiviteit van het Groeifonds te meten. De verwachting is dat steeds meer partijen inzicht willen hebben in de data van de projecten. Een beter overzicht is ook nodig omdat steeds meer partijen een beroep doen op meerdere regelingen en het overzicht daarop vooralsnog ontbreekt.

Ook het DG Klimaat en Energie (DGKE) wil zijn informatiepositie verbeteren. In 2028 wil DGKE permanent actueel inzicht hebben in zijn financiering, regelingen en subsidiestromen. Het wil de snelheid van de energietransitie op de voet kunnen volgen, via informatieve digitale kaarten inzicht hebben in het ruimtelijk inplannen van het energiesysteem en het wil kunnen meten welke resultaten het boekt voor de publieke waarden waarvoor het staat. Beleidsontwikkeling wordt dan ondersteund door slimme informatieproducten die zijn aannames valideren en nieuwe inzichten kunnen geven. Wanneer de juiste informatie op het juiste moment beschikbaar is, kan DGKE het energiebeleid desgewenst aanscherpen of bijsturen. Wat hiervoor nodig is, is goed datamanagement: een gedeelde informatiebasis, betrouwbare bronnen voor analyses en een goede regeling van de toegang tot data.

Binnen DGKE richt de directie Klimaat zich op het realiseren van een klimaatneutrale samenleving. Als het gaat om haar informatiebehoefte zijn er flinke stappen gezet in de samenwerking met de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) en RVO. Die organisaties verzamelen, verwerken en publiceren data met betrekking tot de klimaatagenda, bijvoorbeeld over emissies. In het verleden werden deze data slechts één keer per jaar in boekvorm (op papier) gepubliceerd, terwijl deze data nu online beschikbaar zijn (zie dashboardklimaatbeleid.nl) en bovendien met een steeds grotere frequentie verschijnen. De samenwerking met NEa en RVO is effectief en verloopt soepel.

1.4 Digitale weerbaarheid en privacy

De groeiende digitalisering van diensten en processen maakt het ministerie gevoeliger voor aanvallen op het internet, met grote gevolgen voor de veiligheid in Nederland en de openbare dienstverlening. De aanvallen veranderen en worden slimmer, wat het belang van goede beveiliging onderstreept. Technieken, zoals slimme computers en werken in de 'cloud', brengen extra problemen met zich mee, omdat ze andere manieren voor aanvallen introduceren. Met deze technologieën worden ook veel gegevens over mensen verzameld en gebruikt. Dit kan leiden tot problemen als deze gegevens verloren gaan of verkeerd gebruikt worden. Daarom zijn er strengere regels gekomen. Overheidsinstanties moeten ervoor zorgen dat de gegevens van mensen goed beschermd worden.

Op basis hiervan heeft EZK de volgende speerpunten geformuleerd rondom digitale weerbaarheid en privacy:

- Voorzieningen verbeteren voor het werken met staatsgeheime processen, documenten en dossiers.
- Het versterken van het leveranciersmanagement in verband de toename van de afhankelijkheid van derden.
- Het continu toetsen van de feitelijke veiligheid door middel van r*ed teaming*. Hiermee worden aanvallen systematisch gesimuleerd om zo kwetsbaarheden en zwakke punten in de beveiligingsmaatregelen te identificeren en te verhelpen.

EZK is meer dan ooit een veiligheidsdepartement, want er zijn steeds meer dossiers waaraan risico's kleven. Daarin is vertrouwelijke informatie beschikbaar over kwetsbaarheden van de vitale sectoren en van vitale bedrijven in Nederland, zoals energie, telecom, ruimtevaart, post en delen van de maakindustrie. EZK heeft speciale aandacht voor dossiers die aan de economische veiligheid raken en er is het Digital Trust Center voor digitaal veilig ondernemen. Het risico- en dreigingsprofiel van EZK is hierdoor toegenomen.

EZK hoort extra eisen te stellen aan de beveiliging van zijn eigen ICT, de veiligheidscultuur binnen het departement maar ook aan de eisen die het stelt aan leveranciers die werken met zijn informatie. Ook dient EZK aandacht te hebben voor de balans tussen privacy en mogelijke inbreuk die toegenomen inzet van data en technologie kan hebben op de persoonlijke levenssfeer van de burger.

Inzicht in risico's

Het vergroten van de digitale weerbaarheid begint bij het beter weten van wat we in huis hebben, het benutten van de deskundigheid die EZK in huis heeft en bij het uitzoeken van wat het beste centraal kan worden georganiseerd. Het ministerie streeft ernaar een zo goed mogelijk inzicht te krijgen in zijn eigen beveiliging en in privacy risico's door middel van het continu monitoren van dreigingen. Ook wil het ministerie zich voorbereiden op een eventueel geslaagde aanval door continuïteits-plannen te herzien en door met dergelijke situaties te oefenen.

Werken aan veiligheid

De dynamiek van het I-domein vraagt van het ministerie om zich voortdurend aan te passen aan nieuwe technische mogelijkheden en dreigingen om zijn data en mensen te beschermen. *Ransomware*-aanvallen nemen toe en het is gebleken dat menselijke fouten daarvan de hoofdoorzaak zijn. Door ons actief te wapenen tegen aanvallen kunnen we de risico's verlagen en de veiligheid van onze organisatie vergroten. Dat vraagt zowel om een hoger bewustzijn bij medewerkers als om technische

maatregelen. Ook willen we beter voorbereid zijn op de vraag hoe te handelen bij een digitale aanval. Dit doen we onder andere door het organiseren van periodieke *red-teaming*-oefeningen die de kwetsbaarheden in techniek, organisatie, proces en gedrag aan het licht brengen. We organiseren aparte bijeenkomsten om medewerkers te informeren over het verloop en de resultaten van de oefening. Vervolgens nemen we maatregelen om risico's te verkleinen. Belangrijke aandacht gaat daarbij uit naar voorzieningen voor staatsgeheime processen, documenten en dossiers. Een project hiervoor is in uitvoering.

Quantumtechnologie
De rijksoverheid heeft al enkele jaren beleid over de haar bijdrage aan de ontwikkeling van quantumtechnologie. Dat gaat over computers die veel meer rekenkracht hebben en daarmee een grote technologische impuls kunnen geven. Voor dit Informatieplan is van belang dat de huidige beveiliging (cryptografie) van digitale systemen met quantumtechnologie gemakkelijk gekraakt kan worden. EZK houdt deze ontwikkelingen in de gaten om vroegtijdig in te kunnen schatten welke mogelijkheden deze nieuwe technologie gaat bieden alsmede om te beoordelen welke vormen van beveiliging hierdoor geraakt kunnen worden.

Veilige leveranciers
Met de toenemende afhankelijkheid van clouddiensten of van 'leveranciers' van processen wordt het belangrijker bedrijven die deze diensten leveren nauwkeurig te monitoren. Zowel bij EZK als bij haar leveranciers moet de data veilig zijn, vooral als die leveranciers data van EZK bewaren of belangrijke processen voor hen beheren. Een inbreuk op de beveiliging bij een leverancier kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering.

Kennisveiligheid
Bij kennisveiligheid gaat het erom dat gevoelige kennis en technologie niet in verkeerde handen valt, waardoor de nationale veiligheid beschermd blijft. Gezien het verhoogde risico- en dreigingsprofiel van EZK moet er beoordeeld worden hoe we de kennisveiligheid kunnen waarborgen binnen onze ministeries.

Weerbare en bewuste medewerkers

De medewerker is de onmisbare schakel in de verdediging tegen cyberdreigingen. Voor het verhogen van de weerbaarheid van de medewerkers zijn sturing en voorbeeldgedrag van het management, gecombineerd met gebruiksvriendelijke en veilige middelen een noodzaak.

Daarnaast vraagt het verhogen van de weerbaarheid om gerichte aandacht voor het vergroten van het bewustzijn van de medewerkers ten aanzien van cyberdreigingen zoals *phishing*-e-mails, malware-distributie en de mogelijke gevolgen van geslaagde aanvallen. Wat op dit gebied van de medewerkers en hun gedrag wordt verwacht, wordt duidelijk aangegeven. In het leercafé 'integrale beveiliging spionage en hack demo' (een verplichte training voor nieuwe medewerkers) wordt aandacht besteed aan het verwachte gedrag op de werkvloer om incidenten te minimaliseren.

Digital Trust Center

Het directoraat-generaal Economie en Digitalisering (DGED), in het bijzonder de directie Digitale Economie (DE), jaagt discussies aan over digitalisering, *cyber security*, innovaties rond gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) en het delen van data. Onderdeel van dit DG is het Digital Trust Center (DTC), dat ondernemers helpt digitaal veilig te ondernemen. Het DTC gaat samen met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en Cyber Security Incident Response Team for Digital Service

Providers (CSIRT-DSP) een nieuwe organisatie vormen om alle bedrijven en organisaties in Nederland van passende informatie en advies te kunnen voorzien om zo de informatiepositie en cyberweerbaarheid te vergroten. DGED gebruikt ook data van telecombedrijven om in kaart te brengen hoe het staat met de beschikbaarheid van breedbandinternet in Nederland.

De ambities van DGED gaan nog aanzienlijk verder. Het streeft naar een datastrategie om data-uitwisseling tussen sectoren in de economie mogelijk te maken. Ook is het belangrijk de datasamenwerking binnen EZK te intensiveren. Hiervoor is het nodig data uit verschillende bronnen te combineren, maar daarvoor moet eerst een juridisch kader worden opgesteld. Verder wil DGED inzichtelijk maken welke interne (binnen de overheid) en externe (kennisinstituten, commercieel, et cetera) data en databronnen al beschikbaar zijn en het verlenen van toegang tot die bronnen op basis van beleidsbehoeften regelen.

1.5 IV in het ambtelijk vakmanschap

Het is een permanent aandachtspunt dat EZK voldoende kennis op IV-gebied in huis heeft en vast weet te houden. Van bijna alle medewerkers mag behendigheid en basiskennis over het omgaan met ICT worden verwacht en bewustzijn van de risico's die een overheidsorganisatie daarbij loopt.

De speerpunten in het thema ambachtelijk vakmanschap zijn:

- Het programma om de digitale vaardigheid van medewerkers te versterken
- Een pilot met een scan naar 'digitale volwassenheid'.

Medewerkers moeten zich snel en wendbaar kunnen bewegen binnen het domein van informatievoorziening. De verschillende cursussen en trainingen van de Rijksacademie Digitalisering en Informatisering Overheid (RADIO) worden permanent onder de aandacht gebracht. Zie ook verder paragraaf 4.2 Mensen.

De directeuren van IV (Informatievoorziening) en M&O (Mens en Organisatie) hebben plannen om een programma op te zetten. Dit programma is bedoeld voor de directies IV, M&O en een beleidsdirectie. Het doel is om de digitale vaardigheden van de medewerkers van het kerndepartement EZK (Economische Zaken en Klimaat) en LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) te verbeteren. Het programma richt zich op het vergroten van de aandacht voor IV in het beleid, digitale weerbaarheid, beschermen van privacy, omgaan met data, openbaarheid en transparantie.

De digitale volwassenheid tussen de verschillende beleidsdirecties en taakorganisaties verschilt. Een aantal organisaties loopt voorop bij het integreren en gebruiken van digitale mogelijkheden en technologieën. Daar kunnen anderen van leren. Om structureel inzicht te krijgen in de digitale 'volwassenheid' van alle organisaties binnen het concern, wordt een digitale scan ontwikkeld. Het voornemen is om de nulmeting in 2023 uit te voeren en deze daarna als onderdeel van de reguliere cyclus jaarlijks te herhalen. De verwachting is dat de scans zullen helpen bij het formuleren en vervolgens implementeren van goede praktijkvoorbeelden en bij het leren van elkaar.

2. Gemeenschappelijke IV van EZK en LNV

Het CIO-stelsel is sinds 2021 in werking om de informatievoorziening en het ICT-beleid van de overheid te verbeteren. Daarom is in de werkagenda Waardegedreven Digitaliseren opgenomen dat het stelsel wordt uitgebreid. Het stelsel zal worden uitgebreid met de Chief Data Officer (CDO)-, Chief Privacy Officer (CPO)- en Chief Technology Officer (CTO)-functies voor respectievelijk data, privacy en technologie. Samen met het Chief Information Security Officer (CISO)-stelsel (informatiebeveiliging) en het CIO-stelsel zal dit samenkomen in het nieuw te vormen Informatie I-stelsel. Beoogd wordt dat dit in het eerste kwartaal van 2024 door de Ministerraad wordt vastgesteld.

We zorgen ervoor dat het stelsel eerst wordt ingericht op concernniveau en vervolgens zullen we, net als voor het CISO en CIO-stelsel, met de organisatieonderdelen in gesprek gaan over de inrichting om een goed werkend stelsel te creëren. Veel organisatieonderdelen hebben voor data en privacy zelf al een CDO- en CPO-rol en een organisatie ingericht om mee te kunnen in de lopende ontwikkelingen. Een dataplatform als voorportaal van de concernbrede CIO-raad is ingericht, waarmee dit aansluit op de bestaande overlegstructuren.

De ministeries van EZK en LNV hebben in beginsel gemeenschappelijke IV-voorzieningen, een gemeenschappelijk CIO-Office en een gedeelde directie Informatievoorziening. Elk ministerie heeft wel eigen CIO-functies die zijn belegd bij de plaatsvervangend secretarissen-generaal.
De beide CIO's van EZK en LNV hebben de ambitie om meer te gaan sturen op de gemeenschappelijke aspecten van IV binnen hun concerns. Dat levert snel toepasbare kennis op en voorkomt dubbel werk. Die samenwerking wordt nu al op een aantal punten effectief toegepast. Waar hier wordt geschreven over bijvoorbeeld het EZK-concern, heeft dit in beginsel dus ook betrekking op het LNV-concern.

2.1 Volgende stappen

In het vorige hoofdstuk zijn de behoeften voor het verbeteren van de informatievoorziening aan de orde geweest. Hoewel gedurende de laatste jaren hierbij al grote vooruitgang is geboekt, zijn volgende stappen noodzakelijk. Daarmee werkt het ministerie toe naar:

- Een wendbare (*agile*) organisatie die, waar nodig en gewenst met behulp van de markt, tijdig, efficiënt en effectief kan voorzien in de behoeften van de verschillende beleidsdomeinen;
- Een veilig technologielandschap dat bij de tijd is en blijft, gebruik maakt van platformen waar dat kan, en voldoet aan wet- en regelgeving;
- Een flexibele en toch gecontroleerde datavoorziening waar medewerkers van verschillende kennisniveaus toegang hebben tot de benodigde instrumenten en data om analyses uit te voeren;
- Een IV-beleid dat de beleidsdomeinen en de IV-organisatie gezamenlijk formuleren en waarop gezamenlijk wordt gestuurd, terwijl daarvoor voldoende financiële middelen beschikbaar zijn.

Deze stappen hebben betrekking op zowel mensen, technologie, duurzaamheid als besturing en zij worden hieronder uitgewerkt.

2.2 Mensen

Het kunnen beschikken over IV-professionals met de juiste kennis, vaardigheden en kwaliteiten is nog steeds een knelpunt. Dit geldt Rijksbreed en dus ook voor het EZK-concern. Het behouden en aantrekken van voldoende IV-professionals is van groot belang. Een voorbeeld hiervan is de behoefte aan data-analisten.

EZK werkt aan een strategie om te bepalen welke IV-kennis, -capaciteit en -vaardigheden de komende jaren nodig zijn en hoe daarin kan worden voorzien. Hierin wordt meegenomen welke kennis en activiteiten het ministerie (in brede zin) in eigen beheer heeft en wil houden en waar het wil inzetten op het gebruik van derde partijen of diensten. Hierbij gebruiken we de Kwaliteitskaders met betrekking tot IV-profielen. Mede daarmee kunnen we sturen op kennisontwikkeling van bestaande medewerkers.

De strategie is tevens bedoeld om in kaart te brengen hoe de kennis en kunde van IV-professionals veroudert wanneer hierin niet continu geïnvesteerd wordt en wat daarom nodig is voor verdere professionalisering. Daarnaast wordt inzichtelijk wat nodig is om de taken van de IV-organisatie uit te voeren. Bovendien richt de strategie zich op de vereiste opleidingen om cyberdreigingen, kwetsbaarheden en aan nieuwe technologie gerelateerde risico's te kunnen identificeren.

De strategie gaat ook over de vraag waar samenwerkingen met onderwijsinstellingen kunnen worden aangegaan om de instroom van nieuw talent te bevorderen. Hiervoor wordt ook aangesloten op rijksbrede ontwikkelingen. Het afgelopen jaar zijn er al vervolgstappen gezet om een netwerk te vormen voor professionals bij beleidsdirecties met een IV-taak in hun pakket.

2.3 Technologie

De technologische ontwikkelingen gaan snel en ingrijpend zijn, waarbij *quantum computing* en generatieve kunstmatige intelligentie (AI) het meest opmerkelijk zijn en naast een technologische ook altijd vanuit een ethische invalshoek moeten worden bezien. Het ministerie volgt alles nauwgezet en werkt daarin hecht samen met andere delen van de rijksdienst om er zo voor te zorgen dat er in voldoende mate sprake is van menselijke supervisie bij de inzet van dergelijke technologieën . Het ministerie kijkt steeds naar de nieuwe mogelijkheden én naar de risico's.

Quantum computing
Het is momenteel niet te voorspellen tot welke veranderingen en innovaties de toepassing van quantumprocessors in de toekomst gaat leiden. Wel is het duidelijk dat dit gevolgen kan hebben voor de veiligheid van data en informatievoorziening. Dit is al aan de orde gesteld in paragraaf 1.4.

Generatieve AI
Generatieve AI, bijvoorbeeld in de vorm van tekstgeneratie, heeft zowel kansen als risico's. EZK wil dat generatieve AI op een verantwoorde manier binnen het concern wordt gebruikt. Hiervoor is op dit moment een rijksbrede handreiking in ontwikkeling welke in 2023-2024 zal worden omgezet naar afspraken voor het gebruik van publiek beschikbare generatieve AI binnen onze eigen organisaties.

De markt is op dit moment bezig met het ontwikkelen van commercieel bruikbare versies van generatieve AI-toepassingen. Onderzocht zal worden in hoeverre dit

genoeg is om generatieve AI goed in te kunnen zetten in het werk. Tegelijk is EZK bezig met het opzetten van een pilot met het hoger onderwijs waarin wordt onderzocht hoe we op een verantwoorde manier generatieve AI kunnen inzetten voor communicatie met burgers en bedrijven.

2.4 Duurzaamheid

De directie IV is ook verantwoordelijk voor duurzaamheidsaspecten van de IV. Zij moet ervoor zorgen dat het gebruik van hardware en software duurzamer wordt en aan de klimaatdoelen voldoet. Daarnaast helpt de directie met een dashboard het hele ministerie om aan duurzaamheidsdoelen te voldoen door het geven van inzicht en overzicht over de voortgang op het gebied van de duurzaamheidsdoelen.

Om de duurzaamheid van de ICT-dienstverlening te vergroten zijn maatregelen nodig. Denk hierbij aan het gebruik van groene energie, het verminderen van elektronisch afval en het verantwoord verwerken daarvan. Voor deze initiatieven is op rijksniveau een plan opgesteld waarbinnen keuzes worden gemaakt in prioritering van de uitvoering. De verdere ontwikkeling en uitvoering vraagt van alle departementen nog de nodige inzet. EZK sluit aan op deze rijksbrede initiatieven.

DICTU heeft duurzaamheid als kernwaarde gedefinieerd waar met een plan van aanpak en centrale sturing invulling aan wordt gegeven. Het plan werkt toe naar klimaatneutrale bedrijfsvoering en naar duurzame ICT-dienstverlening in 2030.

In 2023 en 2024 ligt de focus op het meetbaar maken van huidige activiteiten en het behalen van snelle successen op het gebied van zakelijke mobiliteit, maatschappelijk verantwoord inkopen, huisvesting, facilitair, datacenters, hardware, bewustwording en communicatie. Daarnaast begint een bewustwordingsprogramma om duurzaamheid als kernwaarde in de organisatie te verankeren en wordt in samenwerking met EZK en LNV en andere partners de certificering op trede 4 van de CO_2-prestatieladder en duurzame ICT-dienstverlening gerealiseerd.

2.5 Besturing van informatievoorziening

Om de in dit Informatieplan benoemde ambities te kunnen verwezenlijken, is het van belang goed te kijken naar de IV-besturing. Het ministerie van EZK bestaat uit verschillende onderdelen die vanuit een concerngedachte samenwerken aan de maatschappelijke en politieke opgaven. Voor alle onderdelen geldt dat zij aan de lat staan om hun informatievoorziening op de voor hen beste manier in te richten. Daarnaast is het nodig om ook afspraken te maken over de manier waarop de informatievoorziening van het concern als geheel op de beste manier kan worden ingericht. De concernbrede CIO-raad van EZK (en LNV) heeft een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het besturen van de IV.

Om de besturing van IV verder te professionaliseren wordt een samenwerkingsmodel ontwikkeld waarin sterke centrale kaders, expertise en ondersteuning leidend zijn. De doelstellingen zijn:

- Het verder vormgeven van IV-beleid in co-creatie met de verschillende beleidsdomeinen, uitvoering en toezicht;
- Het veel uitdrukkelijker betrekken van de verschillende beleidsdomeinen bij de sturing van IV en gezamenlijk belangrijke keuzes te maken en de consequenties daarvan te aanvaarden;
- Het aanzienlijk verhogen van de transparantie met betrekking tot de IV-uitvoering en het daarvoor inrichten van de benodigde processen.

De belangrijkste speerpunten bij het aanpassen van de IV-besturing zijn:

- Het naar een hoger plan brengen van *enterprise*-architectuur. Het hebben van een goede architectuur en sterke architectuurfuncties is het fundament om het ICT-landschap ook op lange termijn beheersbaar en gezond te houden.
- Het invoeren van integraal portfoliomanagement voor applicaties en programma's, ook met het oog op lifecyclemanagement
- Om data, digitale technologieën en systemen effectief te ontwerpen, te implementeren en te onderhouden is een langetermijnvisie op technologie nodig. Het op orde brengen van de fundamenten, zoals het vervangen van verouderde systemen, is nodig om een meerjarige visie te kunnen ontwikkelen.

3. Publieke dienstverleners en toezichtorganisaties

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

RVO focust op drie maatschappelijke transities, te weten de klimaat- en energietransitie, de transitie naar een duurzaam landbouw- en voedselsysteem en de transitie naar een duurzame economie. Onderdeel daarvan is een sterkere verankering van de IV- en datastrategie en klantgerichte dienstverlening.

Om zijn dienstverlening te verbeteren werkt RVO toe naar het bieden van één portaal waar de 'klanten' al hun RVO-zaken kunnen regelen en de voortgang van hun aanvragen kunnen volgen. Tegelijkertijd werkt RVO aan een volledig beeld van de behoeften van een klant zodat die beter bediend kan worden.

Innovatie heeft inmiddels een vaste plek in de organisatie. RVO experimenteert met de toepassing van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie (AI) en met een gegevensgestuurde aanpak ('datagedreven werken') waarbij bedrijfsprocessen worden geanalyseerd om inzichten te ontdekken die kunnen worden gebruikt voor procesverbetering (process mining). RVO is betrokken bij de uitwerking van de handreiking algoritmeregister. Ook wordt de architectuur van centrale voorzieningen verder ontwikkeld zodat uitvoeringsplatformen kunnen worden gekoppeld en geïntegreerd met centrale (bedrijfs)applicaties.

Rijksdienst voor Digitale Infrastructuur (RDI)

Gezien de strategie en ambities van de Rijksdienst voor Digitale Infrastructuur (RDI, voorheen Agentschap Telecom) gaat deze organisatie de komende jaren haar informatievoorziening en ICT-landschap beter laten aansluiten bij de business behoeften. Dit doet ze gestructureerd en planmatig via een informatie- en datastrategie. Een belangrijk onderdeel is het verder ontwikkelen van het zaaksysteem, een geaccrediteerde hoog-beveiligde omgeving voor de nieuwe verkregen taken zoals CSA, en via meer datagedreven werken.

Tevens wil de RDI haar klanten en andere belanghebbenden sneller en beter van informatie voorzien. Hiervoor zijn o.a. een verbetering van het klantportaal, het telefonisch loket en een systeem voor klantcontacten nodig. Voor de interne managementinformatie werkt RDI aan een dashboard om het eigen primaire proces in kaart te brengen en te volgen.

Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)

Op SodM komen steeds meer en nieuwe taken af, zoals het houden van toezicht op de winning van windenergie en waterstof. Ook vragen beleidsmakers en politiek om steeds meer data, tabellen en grafieken en heeft de uitkomst van de Parlementaire Enquête Gaswinning de behoefte aan datagedreven werken onderstreept. SodM heeft daarom zijn bedrijfsprocessen en zijn organisatie hierop aangepast.

De dienst heeft in 2023 geïnvesteerd in een data-analyse platform waardoor zijn data-experts vergaande analyses uit kunnen voeren, zowel met externe als met eigen data. Dit is ook erg nuttig in de jaarlijkse inspectiecyclus omdat de dienst hierdoor de beschikking heeft over zaken als risicoprofielen, historische inspecties, inspectieresultaten van gelijksoortige installaties en locaties en/of ondernemingen.

Dienst ICT-Uitvoering (DICTU)

DICTU is de primaire ICT-leverancier voor EZK en LNV. De dienst heeft haar bedrijfsstrategie expliciet gemaakt en is bezig met de realisatie hiervan, om haar dienstenportfolio te kunnen vernieuwen, innovatiever te maken en haar opdrachtgevers sneller te kunnen bijstaan in de digitaliseringsopgave die steeds forser wordt. DICTU ervaart de noodzaak tot verandering onder meer vanwege een te grote diversiteit aan geleverde diensten, een (te) groot aantal afnemers (ook buiten het oorspronkelijke verzorgingsgebied van EZK) en een op onderdelen verouderd applicatielandschap. Daarnaast is DICTU op onderdelen afhankelijk van de inzet en beschikbaarheid van extern personeel. Dit maakt dat veel aandacht uitgaat naar het wendbaar maken en houden van de organisatie en het behouden van kennis binnen de organisatie. Tevens is van groot belang dat op een slimme en afgewogen wijze gebruik wordt gemaakt van kennis uit de markt en van andere rijksoverheidsorganisaties.

Een belangrijke randvoorwaarde voor succesvolle verandering is het aanscherpen van rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen DICTU en zijn opdrachtgevers. De gezamenlijke opgave is om de keten van beleid tot en met ICT-uitvoering steeds beter te laten (samen)werken.

Autoriteit Consument en Markt (ACM)

De ACM is de onafhankelijke toezichthouder die zich inzet om markten goed te laten functioneren. De ACM wil transparant zijn en verantwoording afleggen over hoe zij haar werk doet en heeft daartoe een programma opgezet, gericht op het verbeteren van de interactie met consumenten en instellingen, onder meer door te investeren in een klantenportaal. Ook heeft ACM een strategie opgezet voor het beheer van haar data. Steeds meer informatie waar de ACM mee werkt, kan zo digitaal beschikbaar komen.

Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR)

De taakopdracht van ATR is het toetsen van voorgenomen regelgeving op de gevolgen daarvan voor de (ervaren) regeldruk en de werkbaarheid en houdt zich ook bezig met het tegengaan of beheersen van de regeldruk op het Nederlandse bedrijfsleven. ATR maakt beperkt gebruik van digitale ondersteuning en voorziet verder in haar eigen (beperkte) IT. ATR heeft wel behoefte aan inzicht in de wetgevingsactiviteiten van de ministeries en in de wijze waarop ministeries de adviespunten van ATR verwerken.

Voor 2023-2024 staat gepland om de website van ATR vorm te geven volgens het Rijksplatform. Dit moet het mogelijk maken om informatie over de activiteiten van ATR beter te ontsluiten en om belangstellenden beter (actief) daarover te informeren.

Centraal Planbureau (CPB)

Het Centraal Planbureau levert als onafhankelijk onderzoeksinstituut beleidsrelevante economische analyses en ramingen. De buitenwereld vraagt om steeds meer transparantie en wetenschappelijke verantwoording van de gebruikte modellen. Dit vergt een nieuwe inrichting van het beheer, de ontwikkeling en de communicatie van deze modellen. Een eerste aanzet tot het helder communiceren van de CPB-modellen is het online hulpmiddel ter illustratie van het macromodel.

Data zijn een commercieel goed geworden. Waar data voorheen gratis werden gedeeld met onderzoeksinstellingen moet er nu voor betaald worden. Vooral de prijzen van internationale datasets baren zorgen. Daarnaast schuurt de regelgeving over het gebruik van data en algoritmen met enige regelmaat met het doen van wetenschappelijk onderzoek. Er is behoefte aan heldere kaders voor wetenschappelijk onderzoek.

Het CPB zet met diverse campagnes stevig in op het vergroten van de digitale weerbaarheid, onder andere gericht op informatiebeveiliging, opruimen en archiveren.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Het CBS is het statistiekbureau van Nederland. Door het verhogen van de focus op maatschappelijke opgaven en investeringen in de flexibiliteit van statistische productiesystemen, kan het bureau flexibel en snel inspelen met betrouwbare, relevante en feitelijke informatie.

Het Bureau wil de toegankelijkheid en daarmee het gebruik van zijn data vergroten en verbetert daarmee zijn dienstverlening. Daardoor kunnen anderen op een goede manier met data (leren te) werken.

Gezien de toenemende digitalisering en cybercriminaliteit is de veiligheid van de data essentieel. Het CBS geeft zeer veel aandacht aan de bescherming van persoonsgegevens en de veiligheid van zijn informatie. Het wil de van toepassing zijnde privacywetten en gegevensbescherming standaarden strikt naleven.

Het CBS investeert daarom in hoogwaardig personeel, IT, processen en kennis.”

Kamer van Koophandel (KVK)

KVK beheert het Handelsregister en geeft advies aan (startende) ondernemers.

KVK is in zijn aard (bijna) volledig datagedreven en de transformatie die dat vereist, is in volle gang. KVK werkt aan het digitaal beschikbaar stellen van al zijn producten en diensten. Belangrijke voor de komende jaren is het verder wegwerken van achterstanden om de basis op orde te brengen, waaronder het uitfaseren van het oude Handelsregister.

Andere thema's zijn het verder automatiseren van processen in de uitvoerings-organisatie om zo beter aan te sluiten op de behoeften van de klanten. Datakwaliteit, stabiliteit van systemen en cybersecurity zijn bij al deze ontwikkelingen essentieel.

Goede (digitale) talenten werven blijft een thema, alhoewel een nieuwe arbeidsmarktcampagne en transparantie over wat KVK kan bieden aantoonbaar tot bemoedigende resultaten leidt.

Nederlandse Emissieautoriteit (NEa)

De Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) is de nationale autoriteit voor de uitvoering van en het toezicht op marktinstrumenten voor klimaatbeleid. Veel nieuwe taken komen op deze dienst af. Dat heeft consequenties voor het informatiebeleid.

De NEa investeert in bewustwording en kennis bij de medewerkers en versterking van de eigen informatievoorziening (IV). Binnen de NEa krijgen medewerkers te maken met vertrouwelijke en concurrentiegevoelige informatie. De veilige omgang met deze informatie moet zijn gewaarborgd. Ook spelen bij het handelen in emissierechten steeds grotere financiële belangen. Dat vraagt om waakzaamheid tegen dreigingen van buitenaf om informatie van de NEa te kunnen bemachtigen en mogelijk te misbruiken.

De NEa werkt aan de doorontwikkeling van het nieuwe Emissiehandelsportaal (EHP) en de doorontwikkeling van het bestaande Register Energie voor Vervoer (REV). Met deze systemen wordt haar doelgroep beter in staat gesteld om te voldoen aan de nieuwe wet- en regelgeving

Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG)

Het Instituut Mijnbouwschade Groningen is een zelfstandig bestuursorgaan dat zorg draagt voor de afhandeling van de schadeverantwoordelijkheid van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM).

Als gevolg van de Parlementaire Enquête Aardgaswinning Groningen (PEAG) en aanpalende maatschappelijke en politieke inzichten, verandert de komende jaren de taak van het IMG aanzienlijk. De afhandeling van schade wordt ‘milder, menselijker en makkelijker’. Daartoe krijgt het IMG meer bevoegdheden, worden de bestaande regelingen aangepast en worden nieuwe regelingen opgesteld. Centraal in deze transitie staan de MijnDossier-omgeving (klantportaal) voor de gedupeerden, de transitie naar meer data-gestuurd werken, nieuwe uitvoeringsmodellen en de integratie van alle gegevens met geografische kenmerken.

In het klantportaal kunnen gedupeerden (en intermediairs namens gedupeerden) aanvragen indienen door gebruik te maken van DigID en E-herkenning. Ook kan de aanvrager er zijn/haar volledige dossier volgen. De aanvrager zal nog centraler komen te staan. Dat vereist een meer gegevens-georiënteerd bedieningsconcept. In 2022 en 2023 is geïnvesteerd in het samenbrengen van alle gegevens van regelingen.

Nationaal Coördinator Groningen (NCG)

Nationaal Coördinator Groningen (NCG) werkt aan het versterken van woningen en gebouwen in het aardbevingsgebied, aan het vergroten van de leefbaarheid en duurzaamheid en aan het versterken van de regionale economie.

De NCG heeft de laatste jaren een ontwikkeling doorgemaakt van een pioniersorganisatie, via een procesgerichte organisatie naar een meer gebied en bewonergerichte organisatie, ondersteund door het RijksZaak-systeem (nog in ontwikkeling) en een modern dataplatform dat rapportages en sturing verzorgt. De organisatie is steeds meer datagedreven en verder geprofessionaliseerd.

Globaal bestaat de opgave voor de komende jaren uit betere ondersteuning van het primaire proces en betere proactieve besturing van de voortgang van de versterking. Dit vraagt om het verder ontwikkelen van het dataplatform en van het prognose- en planningsinstrument. Ook zal procesautomatisering worden ingezet voor repeterende (administratieve) digitale handelingen. De informatiehuishouding wordt verder op orde gebracht, zodanig dat alle relevante documenten en informatie goed worden gearchiveerd.

De NCG wil als jonge organisatie de de datakwaliteit verder ontwikkelen. Door meerdere datamigraties (van oude systemen en subadministraties naar nieuwe) en snel wijzigende processen (nieuwe wet- en regelgeving) zijn data niet altijd correct en consistent.

4. Financiën

Bij een goede besturing hoort ook financieel inzicht en overzicht. De komende jaren wordt verder doorgewerkt aan het beter in kaart brengen, hebben en houden van de IV-kosten. Zo worden naast de grote ICT-projecten ook de ICT-beheer- en ontwikkelkosten gepubliceerd op het rijks-ICT-dashboard. Deze worden onderverdeeld in lopende- en veranderkosten (*run* en *change*). Verder is informatie terug te vinden in de jaarverslagen van EZK en in de Jaarverantwoording Bedrijfsvoering Rijk (JBR). Onder regie van CIO-Rijk wordt komende tijd, mede op verzoek van de Tweede Kamer, gewerkt aan het verbeteren van het inzicht op ICT-kosten door deze verder te specificeren. Hiervoor zijn ook wijzigingen nodig in de huidige wijze van het opbouwen van de begroting. De eerste stappen hiertoe zijn gezet. Met deze informatie wordt het mogelijk om rijksbreed en binnen EZK beter te sturen en anticiperen. Daarmee ontstaat inzicht in de risico’s en grip op (noodzakelijke) toekomstige investeringen in de ICT.

Bijlage: Samenhang Informatieplan met BZK-beleid voor de Rijksoverheid

	Informatieplan EZK	Werkagenda Waardengedreven digitalisering	I-Strategie Rijk
1	Vijf thema's		
1.1	I in het hart	4.3	Thema 1
1.2	Data en Algoritmen	2.2, 3.1, 3.3, 4.2	Thema 6
1.3	Transparantie en inzicht	4.1, 4.2	Thema's 5 en 8
1.4	Digitale weerbaarheid en privacy	2.2, 2.4, 4.3	Thema 2
1.5	IV in ambtelijk vakmanschap	4.3	Thema 7
2	2. Gemeenschappelijke IV van EZK en LNV	4.2, 4.3	Thema's 6 en 9
2.1	Volgende stappen		
2.2	Mensen	4.3	Thema 7
2.3	Technologie	4.3	
2.4	Duurzaamheid	4.3	Thema 4
2.5	Besturing van informatievoorziening	4.3	Thema 9
3	Publieke dienstverleners en toezichtorganisaties		
4	Financiën		